

Musikkonkurrence

Johannes Brahms: Klaverkoncert nr. 2, B-dur, opus 83.

Bedømmelsesdato: 14. juli 2021.

Deltagere (format: klaversolist (orkester, dir. [dirigentens navn])):

- Claudio Arrau (Philharmonia Orchestra, dir. Carlo Maria Giulini)
- Gina Bachauer (London Symphony Orchestra, dir. Stanislaw Skrowaczewski)
- Wilhelm Backhaus (Wiener Philharmoniker, dir. Karl Böhm)
- Daniel Barenboim (Münchener Philharmoniker, dir. Sergiu Celibidache)
- Luiza Borac (George Enescu Philharmonic Orchestra, dir. Valentin Doni)
- Ronald Brautigam (Radio Kamer Filharmonie, dir. Michael Schønwandt)
- Alfred Brendel (Berliner Philharmoniker, dir. Claudio Abbado)
- Sa Chen (Guiyang Symphony Orchestra, dir. Rico Saccani)
- Annie Fischer (Hungarian Radio Symphony Orchestra, dir. Miklós Lukács)
- Edwin Fischer (Berliner Philharmoniker, dir. Wilhelm Furtwängler)
- Nino Gvetadze (Brussels Philharmonic Orchestra, dir. Michel Tabachnik)
- Myra Hess (New York Philharmonic, dir. Bruno Walter)
- Wilhelm Kempff (Orchestre national de l'ORTF, dir. Paul van Kempen)
- Evgeny Kissin (orkester NN, dir. NN)
- H.J. Lim (Prime Philharmonic Orchestra, dir. Yunsung Jang)
- Moura Lympany (Omroep Orkest, dir. Roberto Benzi)
- Makiko Nakamura (Musikfreude Heidelberg, dir. René Schuh)
- Elly Ney (Berliner Philharmoniker, dir. Max Fiedler)
- Sviatoslav Richter (Leningrad Philharmonic Orchestra, dir. Evgeny Mravinsky)
- Alina Romanova (Orchestra of the National Tchaikovsky Music Academy of Ukraine, dir. Igor Palkin)
- Artur Schnabel (Boston Symphony Orchestra, dir. Charles Münch)
- Artur Schnabel (BBC Symphony Orchestra, dir. Adrian Boult)
- Yuja Wang (Münchener Philharmoniker, dir. Valery Gergiev)
- Krystian Zimerman (Wiener Philharmoniker, dir. Leonard Bernstein)

Vindere:

- (1) Yuja Wang (Münchener Philharmoniker, dir. Valery Gergiev);
- (2) Claudio Arrau (Philharmonia Orchestra, dir. Carlo Maria Giulini);
- (3) Nino Gvetadze (Brussels Philharmonic Orchestra, dir. Michel Tabachnik).

Indstilling

Særplads: Krystian Zimerman.

Antal koncertpianister, der har et relevant bidrag, og som har opnået fortrinsret: 15, nemlig:

Claudio Arrau, Wilhelm Backhaus, Daniel Barenboim, Ronald Brautigam, Alfred Brendel, Sa Chen, Annie Fischer, Edwin Fischer, Wilhelm Kempff, Evgeny Kissin, H.J. Lim, Sviatoslav Richter, Artur Rubinstein, Artur Schnabel, Yuja Wang.

Antallet af koncertpianister med fortrinsret: 170 (87 mænd, 83 kvinder)

2. runde

Deltagere (format: klaversolist (orkester, dir. [dirigentens navn])):

- Claudio Arrau (Philharmonia Orchestra, dir. Carlo Maria Giulini)
- Gina Bachauer (London Symphony Orchestra, dir. Stanislaw Skrowaczewski)
- Wilhelm Backhaus (Wiener Philharmoniker, dir. Karl Böhm)
- Nino Gvetadze (Brussels Philharmonic Orchestra, dir. Michel Tabachnik)
- Artur Rubinstein (Boston Symphony Orchestra, dir. Charles Münch)
- Yuja Wang (Münchener Philharmoniker, dir. Valery Gergiev)
- Krystian Zimerman (Wiener Philharmoniker, dir. Leonard Bernstein)

3. runde

Deltagere (format: klaversolist (orkester, dir. [dirigentens navn])):

- Claudio Arrau (Philharmonia Orchestra, dir. Carlo Maria Giulini)
- Nino Gvetadze (Brussels Philharmonic Orchestra, dir. Michel Tabachnik)
- Yuja Wang (Münchener Philharmoniker, dir. Valery Gergiev)
- Krystian Zimerman (Wiener Philharmoniker, dir. Leonard Bernstein)

Generelle bemærkninger

Velkommen til denne allerførste konkurrence i klaverværker af Johannes Brahms!

Udgangspunktet for konkurrencen er Johannes Brahms: Klaverkoncert nr. 2, B-dur, opus 83, og det er en forudsætning for deltagelse i konkurrencen, at koncertpianisten opfører denne koncert i sin helhed. Der afholdes 3 runder i denne konkurrence. Det er en forudsætning for deltagelse i 2. runde, at koncertpianisten ikke har nogen spilletekniske problemer eller problemer med stilperiodeforståelse, og at koncertpianisten ikke forfægter nogen fortolkninger, som dommerpanelet finder helt uantagelige.

I 2. runde vil dommerpanelet inspicere klaversolisternes værkfortolkninger i fig. 10 cadenzaer:

- 1. sats, takt 11-28
- 1. sats, takt 68-76
- 1. sats, takt 145-156
- 1. sats, takt 303-314
- 2. sats, takt 54-66
- 2. sats, takt 215-231
- 2. sats, takt 240-255
- 3. sats, takt 25-35
- 4. sats, takt 211-229
- 4. sats, takt 377-387

I 3. runde vil dommerpanelet se nærmere på klaversolisternes spillestil og fortolkning af værket som helhed.

Deltagerne i nærværende konkurrence er fundet på flg. vis:

- dommerpanelet har tildelt Krystian Zimerman en særplads (cfr. afsnittet "Indstilling" supra)
- koncertpianister, der har et relevant bidrag, og som har opnået fortrinsret (cfr. afsnittet "Indstilling" supra)
- Gina Bachauer, Monique de la Bruchollerie, Myra Hess, Moura Lympany og Eliso Virsaladze fandt dommerpanelet i januar 2019 ved hjælp af Wikipedia-artiklerne "Lists of pianists" (Den Engelske Wikipedia) og "Liste von Pianisten" (Den Tyske Wikipedia)
- ved en tilfældig søgning på YouTube har dommerpanelet fundet relevante bidrag af Luiza Borac, Mariya Filippova, Nino Gvetadze, Elisabeth Leonskaja, Makiko Nakamura, Elly Ney og Alina Romanova (søgetermer: "brahms piano concerto no. 2", "brahms op. 83", "brahms concerto pour piano no. 2", "brahms klavierkonzert nr. 2")

Géza Anda (Berliner Philharmoniker, dir. Herbert von Karajan), Vladimir Ashkenazy (Wiener Philharmoniker, dir. Bernard Haitink), Yefim Bronfman (San Francisco Symphony Orchestra, dir. Michael Tilson Thomas), Monique de la Bruchollerie (Pro Musica Orchestra, dir. Rolf Reinhardt), Khatia Buniatishvili (Israel Philharmonic Orchestra, dir. NN), Emil Gilels (Chicago Symphony Orchestra, dir. Fritz Reiner), Hélène Grimaud (Wiener Philharmoniker, dir. Andris Nelsons), Vladimir Horowitz (NBC Symphony Orchestra, dir. Arturo Toscanini), Alicia de Larrocha (Deutsches Symphonie-Orchester Berlin, dir. Eugen Jochum), Konstantin Lifschitz (Konzerthausorchester Berlin, dir. Dietrich Fischer-Dieskau), Maurizio Pollini (Wiener Philharmoniker, dir. Claudio Abbado), Rudolf Serkin (Philadelphia Orchestra, dir. Eugene Ormandy) og Grigory Sokolov (Det Finske Radiosymfoniorkester, dir. Jukka-Pekka Saraste) har desværre meldt afbud; det beklager dommerpanelet dybt. De pladser på listen over deltagere, som herved er blevet ledige, forbliver vakante.

Elisabeth Leonskaja (Radio-Symphonieorchester Wien, dir. James Feddeck), som har et relevant bidrag til denne konkurrence, kan dommerpanelet desværre ikke påtage sig at

bedømme, eftersom hendes YouTube-video indeholder grundlæggende lydsporrigeringsfejl, således at lydsporet fuldstændig mangler. Cfr. musikkonkurrencereglerne, kapitlet "Om bedømmelsen af deltagerne i musikkonkurrencerne". Den plads på listen over deltagere, som Elisabeth Leonskaja (Radio-Symphonieorchester Wien, dir. James Feddeck) skulle have indtaget, overdrages til András Schiff (Berliner Philharmoniker, dir. Iván Fischer). Desværre kan dommerpanelet ikke påtage sig at bedømme András Schiff (Berliner Philharmoniker, dir. Iván Fischer), eftersom der er en lakune på lydsporet: 4. sats, takt 138-140, mangler. Den plads på listen over deltagere, som herved er blevet ledig, forbliver vakant.

Dommerpanelet kan heller ikke påtage sig at bedømme Eliso Virsaladze (orkester NN, dir. Anatoly Levin), som har et relevant bidrag til denne konkurrence, fordi en del af lydsporet til begyndelsen af 1. sats mangler. Den plads på listen over deltagere, som Eliso Virsaladze (orkester NN, dir. Anatoly Levin) skulle have indtaget, overdrages til Idil Biret (Polish National Symphony Orchestra, dir. Antoni Wit). Imidlertid har Idil Biret (Polish National Symphony Orchestra, dir. Antoni Wit), som har et relevant bidrag til denne konkurrence, desværre meldt afbud; det beklager dommerpanelet dybt. Den plads på listen over deltagere, som herved er blevet ledig, forbliver vakant.

Dommerpanelet kan ligeledes ikke påtage sig at bedømme Mariya Filippova (Orchester der Universität Stuttgart, dir. Veronika Steortzenbach), som har et relevant bidrag til denne konkurrence, fordi en del af lydsporet i midten af 1. sats mangler. Den plads på listen over deltagere, som Mariya Filippova (Orchester der Universität Stuttgart, dir. Veronika Steortzenbach) skulle have indtaget, overdrages til Nikolai Lugansky (St. Petersburg Philharmonic Orchestra, dir. Yuri Temirkanov). Men dommerpanelet kan ikke påtage sig at bedømme Nikolai Lugansky (St. Petersburg Philharmonic Orchestra, dir. Yuri Temirkanov), som har et relevant bidrag til denne konkurrence, fordi dele af 3. sats, takt 1, mangler på lydsporet. Den plads på listen over deltagere, som herved er blevet ledig, forbliver vakant.

Ved bedømmelsen af deltagerne i denne konkurrence har dommerpanelet konsulteret flg. udgaver af Brahms' 2. klaverkoncert:

- Førsteudgaven (Berlin: N. Simrock, 1882)
- Hans Gál (Hrsg.): "Johannes Brahms. Sämtliche Werke", Band 6: "Konzerte für Klavier und Orchester", pp. 2 (92) - 107 (197), Leipzig: Breitkopf & Härtel, 1926-27

Hvor intet andet er anført, er henvisninger til Brahms' 2. klaverkoncert henvisninger til Hans Gáls udgave.

I en traditionel koncert indtager solisten / solistgruppen hovedrollen, orkestret en birolle, og solisten / solistgruppen har en betydelig andel i introduktion, gentagelse og udvikling af koncertens tematiske materiale. I Brahms' 2. klaverkoncert fra 1881 indtager klaversolisten derimod snart en hovedrolle, snart en birolle og snart en rolle, der er ligeberettiget med orkestrets rolle, hvad angår introduktion, gentagelse og udvikling af koncertens tematiske materiale. Klaversolistpartiet i Brahms' 2. klaverkoncert stiller krav på højeste niveau til pianistens spilletekniske beherskelse - ganske som solistpartiet i en traditionel koncert -

samtidig med, at pianisten kun lejlighedsvis indtager hovedrollen - ganske som klaverpartiet i et kammermusikalsk værk. Cfr. Karl Geiringer: Johannes Brahms. Sein Leben und Schaffen. Unter Mitarbeit von Irene Geiringer. Kassel, Basel, Tours, London: Bärenreiter, 1974.

Taschenbuchausgabe der 2. erweiterten und verbesserten Auflage, kapitel 18, side 274. Om forholdet mellem klaversolist og orkester i Brahms' 2. klaverkoncert cfr. også Juan Martin Koch: Das Klavierkonzert des 19. Jahrhunderts und die Kategorie des Symphonischen. Zur Kompositions- und Rezeptionsgeschichte der Gattung von Mozart bis Brahms. Musik und Musikanschauung im 19. Jahrhundert. Studien und Quellen herausgegeben von Detlef Altenburg, Band 8. Dissertation, Regensburg 1999. Sinzig: Studio, 2001, side 347-351.

Det fremgår af musikkonkurrencereglerne, kapitlerne "Om bedømmelsen af deltagerne i musikkonkurrencerne" og "Om bedømmelsen af deltagerne i solistkonkurrencer", at krav til spilleteknisk niveau (fravær af spilletekniske problemer) hos orkestre ved solistkonkurrencer, hvori orkestre deltager, er relative krav, ikke absolutte krav. I 3. sats forekommer der forholdsvis omfattende solistiske passager for cello. Eftersom Brahms' 2. klaverkoncert dog ikke er en dobbeltkoncert for klaver og cello, har dommerpanelet besluttet, at cellosolistens præstationer i 3. sats skal bedømmes efter de samme retningslinjer som orkestrets præstationer. Dvs. der stilles i nærværende konkurrence udelukkende relative krav til cellosolistens spilletekniske niveau (fravær af spilletekniske problemer).

I 3. sats, takt 1-25, 71-99, spiller 1. cellisten solistiske passager. Med undtagelse af takt 21-25, 94-99, ligger disse solistiske passager udelukkende i celloens høje register, fortrinsvis noteret i tenornøglen. Bortset fra at nervøsitet hos 1. cellisten kan skabe intonationsproblemer, kan præcis intonation være en udfordring i celloens høje register, hvis 1. cellisten spiller de høje toner på almindelig vis, fordi afstandene mellem positionerne er meget mindre i det høje register end i det dybe register. Jo længere man kommer ned mod gribebrættets afslutning (i retning mod stolen), desto tættere ligger positionerne. Hvis 1. cellisten derimod benytter artificial harmonics til at spille de høje toner, kan 1. cellisten spille de høje toner fra en lavere position, længere fra stolen, hvor afstandene mellem positionerne er større, hvilket gør det nemmere at sikre en præcis intonation.

Tekniske problemer

Wilhelm Kempff (Orchestre national de l'ORTF, dir. Paul van Kempen): Kempff har nabotangentproblemer i 1. sats, takt 77, 108, 129f.

Moura Lympny (Omroep Orkest, dir. Roberto Benzi): Lympny har nabotangentproblemer i 1. sats, takt 82.

Elly Ney (Berliner Philharmoniker, dir. Max Fiedler): Ney rammer præcis én nabotangent i 1. sats, takt 148, første fjerdedel.

Evgeny Kissin (orkester NN, dir. NN): Kissin rammer præcis én nabotangent i 1. sats, takt 232.

Sa Chen (Guiyang Symphony Orchestra, dir. Rico Saccani): Chen har nabotangentproblemer i 3. sats, takt 40.

Myra Hess (New York Philharmonic, dir. Bruno Walter): Hess, der spiller efter hukommelsen, glemmer sit parti i 1. sats, takt 286, og holder fejlagtigt i denne takt en pause.

Annie Fischer (Hungarian Radio Symphony Orchestra, dir. Miklós Lukács): Dårlig lyd kvalitet: en hel del baggrundsstøj på pladeindspilningen.

Artur Schnabel (BBC Symphony Orchestra, dir. Adrian Boult): Dårlig lyd kvalitet: en hel del baggrundsstøj og ujævn gengivelse af lyd styrkeniveauet på pladeindspilningen. Årsagen er sandsynligvis konverteringen af lyd sporet fra analogt (78 rpm) til digitalt.

Wilhelm Kempff (Orchestre national de l'ORTF, dir. Paul van Kempen): Reduceret lyd kvalitet: en smule baggrundsstøj som følge af slitage på radio transmissionens optagelsesmedium.

Elly Ney (Berliner Philharmoniker, dir. Max Fiedler): Reduceret lyd kvalitet: en del baggrundsstøj på pladeindspilningen.

Myra Hess (New York Philharmonic, dir. Bruno Walter): Reduceret lyd kvalitet: en smule baggrundsstøj på live-optagelsen, der formentlig skyldes slitage på optagelsesmediet eller konverteringen af lyd sporet fra analogt til digitalt.

Moura Lympany (Omroep Orkest, dir. Roberto Benzi): Reduceret lyd kvalitet: en del baggrundsstøj på live-optagelsen, der formentlig skyldes slitage på optagelsesmediet eller konverteringen af lyd sporet fra analogt til digitalt.

Gina Bachauer (London Symphony Orchestra, dir. Stanislaw Skrowaczewski): Reduceret lyd kvalitet: en smule baggrundsstøj på pladeindspilningen.

Edwin Fischer (Berliner Philharmoniker, dir. Wilhelm Furtwängler): Dårlig lyd kvalitet: på pladeindspilningen er der en hel del baggrundsstøj og stor forvrængning på den del af lyd signalet, som kommer fra flyglet.

Annie Fischer (Hungarian Radio Symphony Orchestra, dir. Miklós Lukács): Cellosolisten intonerer gentagne gange for lavt i både begyndelsen og slutningen af 3. sats.

Edwin Fischer (Berliner Philharmoniker, dir. Wilhelm Furtwängler): I såvel begyndelsen som slutningen af 3. sats intonerer cellosolisten gentagne gange for lavt.

Artur Schnabel (BBC Symphony Orchestra, dir. Adrian Boult): I såvel begyndelsen som slutningen af 3. sats intonerer cellosolisten gentagne gange for lavt.

H.J. Lim (Prime Philharmonic Orchestra, dir. Yunsung Jang): I slutningen af 3. sats er cellosolistens vibrato så omfattende, at vibratoet skaber intonationsproblemer. Vibrato skal ikke bruges til at skabe intonationsproblemer, ej heller til at camouflere intonationsproblemer, men som et krydderi oven på en i forvejen ren intonation.

Sa Chen (Guiyang Symphony Orchestra, dir. Rico Sacconi): I slutningen af 3. sats er cellosolistens vibrato så omfattende, at vibratoet skaber intonationsproblemer. Vibrato skal ikke bruges til at skabe intonationsproblemer, ej heller til at camouflere intonationsproblemer, men som et krydderi oven på en i forvejen ren intonation.

Luiza Borac (George Enescu Philharmonic Orchestra, dir. Valentin Doni): 1. hornisten har intonationsproblemer i 1. sats, takt 1.

Sviatoslav Richter (Leningrad Philharmonic Orchestra, dir. Evgeny Mravinsky): 1. fløjtenisten intonerer for lavt i 1. sats, takt 6-10. I 3. sats, takt 98f., intonerer fløjtenisterne for lavt. 1. sats, takt 6-10, skal spilles piano, medens 3. sats, takt 98f. skal spilles pianissimo. På en tværføjte

kan intonationen tendentielt blive for lav, når der skal spilles svagt. Hvis fløjtenisterne ikke vidste, hvordan de skulle modificere deres embouchure for at undgå, at intonationen bliver for lav, når de spiller svagt, var de ikke særlig dygtige rent spilleteknisk, og i så fald var de næppe blevet fastansat i Leningrad Philharmonic Orchestra. Årsagen til intonationsproblemerne er derfor snarere nervøsitet. Både hos strygere og blæsere kan nervøsitet afføde problemer med intonation, tonekvalitet eller gennemslagskraft.

Makiko Nakamura (Musikfreude Heidelberg, dir. René Schuh): Violinisterne og 2. fløjtenisten intonerer for lavt på enkeltstående toner / noder hist og her i 1. sats, 2. sats og 4. sats. 1.

B-klarinetlisten intonerer for lavt i 3. sats, takt 61.

Alina Romanova (Orchestra of the National Tchaikovsky Music Academy of Ukraine, dir. Igor Palkin): 1. violinisterne intonerer for lavt på Fes6 (som er enharmonisk med E6) i 1. sats, takt 204. 1. fagottisten intonerer for lavt på Ges3 i 3. sats, takt 42. Desforuden har orkestret undertiden intonationsproblemer på enkeltstående noder i 2. sats.

Interaktionsproblemer

Annie Fischer (Hungarian Radio Symphony Orchestra, dir. Miklós Lukács): I 1. sats, 2. sats og 4. sats spiller klaversolisten sommetider for kraftigt eller orkestret for svagt i passager, hvor orkestret introducerer, gentager eller videreudvikler tematisk materiale, og klaversolisten ikke har andel i det tematiske materiale.

Daniel Barenboim (Münchner Philharmoniker, dir. Sergiu Celibidache): I 4. sats spiller klaversolisten til tider for kraftigt eller blæserne for svagt i passager, hvor blæserne introducerer, gentager eller videreudvikler tematisk materiale, og klaversolisten ikke har andel i det tematiske materiale.

Luiza Borac (George Enescu Philharmonic Orchestra, dir. Valentin Doni): I 4. sats, takt 333-341, spiller klaversolisten, der har en akkompagnerende rolle, for kraftigt eller piccolofløjtenisten, der har temaet, spiller for svagt.

H.J. Lim (Prime Philharmonic Orchestra, dir. Yunsung Jang): I 4. sats spiller klaversolisten nu og da for kraftigt eller orkestret for svagt i passager, hvor orkestret introducerer, gentager eller videreudvikler tematisk materiale, og klaversolisten ikke har andel i det tematiske materiale. Hvis orkestrets anonymitet i 4. sats skal opfattes som et bidrag til værkfortolkningen, er der tale om en uantagelig fortolkning, cfr. afsnittet "Generelle bemærkninger" supra, bemærkningerne vedr. orkestrets og solistens roller.

Øvrige bemærkninger A

Alfred Brendel (Berliner Philharmoniker, dir. Claudio Abbado): Brendels brug af forte-pedalen er så sparsom, at det opførte værk stilistisk set ændrer karakter. Kombineret med en nærmest wienerklassisk interesse for artikulation på bekostning af kraftfulde akkorder får Brendels opførelse af Brahms' 2. klaverkoncert værket til at lyde, som om Brahms var 50% romantiker og 50% wienerklassiker. Stilen i Brendels opførelse er omtrent den samme som i Beethovens

første 3 klaverkoncerter. På denne baggrund finder dommerpanelet, at Brendels fortolkning af Brahms' 2. klaverkoncert ikke er stilbevarende, og eo ipso er Brendels fortolkning uantagelig. Ronald Brautigam (Radio Kamer Filharmonie, dir. Michael Schönwandt): Brautigams brug af forte-pedalen er så sparsom, at det opførte værk stilistisk set ændrer karakter. Kombineret med en nærmest wienerklassisk interesse for artikulation på bekostning af kraftfulde akkorder får Brautigams opførelse af Brahms' 2. klaverkoncert værket til at lyde, som om Brahms var 50% romantiker og 50% wienerklassiker. Stilen i Brautigams opførelse er omtrent den samme som i Beethovens første 3 klaverkoncerter. På denne baggrund finder dommerpanelet, at Brautigams fortolkning af Brahms' 2. klaverkoncert ikke er stilbevarende, og eo ipso er Brautigams fortolkning uantagelig.

Øvrige bemærkninger B

Wilhelm Backhaus (Wiener Philharmoniker, dir. Karl Böhm): Blandt klaversolisterne i 2. runde er Backhaus den, som gør mindst for at skille sig ud fra sine forgængere (Rubinstein, Arrau, Bachauer) - og han har færre forgængere blandt klaversolisterne i 2. runde end Zimerman, Gvetadze og Wang. Desforuden benytter Backhaus (og Bachauer) rubato i væsentligt mindre omfang end de øvrige klaversolister i 2. runde, hvilket indikerer en meget begrænset interesse / forståelse for senromantikken hos Backhaus.

Gina Bachauer (London Symphony Orchestra, dir. Stanislaw Skrowaczewski): Bachauer (og Backhaus) anvender rubato i væsentligt mindre omfang end de øvrige klaversolister i 2. runde, hvilket indikerer en meget begrænset interesse / forståelse for senromantikken hos Bachauer.

Artur Rubinstein (Boston Symphony Orchestra, dir. Charles Münch): Med undtagelse af Bachauer er Rubinstein den blandt 2. rundes klaversolister, som bruger færrest forskellige partiturfvigende virkemidler ved fortolkningen af cadenzaerne.

Noter

Klaversolisternes værkfortolkninger i cadenzaerne:

1. sats, takt 11-28:

- * Arrau: kontinuerlig brug af forte-pedalen (tenuto, legato), rubato
- * Bachauer: streng overholdelse af ottendedelspauser, rubato, moderat brug af forte-pedalen
- * Backhaus: omfattende brug af sostenuto-pedalen i det dybe register, rubato
- * Gvetadze: streng overholdelse af ottendedelspauser, rubato, omfattende brug af sostenuto-pedalen
- * Rubinstein: streng overholdelse af ottendedelspauser, rubato, omfattende brug af forte-pedalen
- * Wang: legato (tenuto ved fraseafslutninger), rubato, omfattende brug snart af forte-pedalen snart af sostenuto-pedalen
- * Zimerman: meget omfattende brug af forte-pedalen, brug af sostenuto-pedalen i det dybe register, legato (især v.h.a. sostenuto-pedalen), rubato

1. sats, takt 68-76:

- * Arrau: kontinuerlig brug af forte-pedalen (tenuto, legato), ritardando (takt 71f.) lige før partiturcrescendo
- * Bachauer: moderat brug af forte-pedalen, ritardando (takt 71f.) efterfulgt af udeladelse af partiturcrescendo
- * Backhaus: moderat brug af forte-pedalen, ritardando (takt 71f.) efterfulgt af accelerando i stedet for partiturcrescendo
- * Gvetadze: Beethoven-agtig stil (cfr. Beethovens 5. klaverkoncert), ritardando (takt 71f.) efterfulgt af forsinket crescendo
- * Rubinstein: moderat brug af forte-pedalen, ritardando (takt 71f.) efterfulgt af partiturcrescendo, rubato i slutningen af crescendopassagen
- * Wang: moderat brug af forte-pedalen, kort ritardando (takt 72) efterfulgt af partiturcrescendo, rubato i begyndelsen af crescendopassagen
- * Zimerman: meget omfattende brug af forte-pedalen, kort ritardando (takt 72) efterfulgt af partiturcrescendo

1. sats, takt 145-156:

- * Arrau: kontinuerlig brug af forte-pedalen (tenuto, legato), rubato (takt 145-153) - mest rubato i takt 151-153
- * Bachauer: moderat brug af forte-pedalen, ingen rubato
- * Backhaus: moderat brug af forte-pedalen, ingen rubato
- * Gvetadze: moderat brug af forte-pedalen, rubato (takt 145-153) - mest rubato i takt 150-153
- * Rubinstein: moderat brug af forte-pedalen, ingen rubato
- * Wang: moderat brug af forte-pedalen, rubato (takt 145-153) - mest rubato i takt 149-153
- * Zimerman: meget omfattende brug af forte-pedalen, rubato (takt 145-153) - mest rubato i takt 145-151

1. sats, takt 303-314:

- * Arrau: omfattende brug af forte-pedalen (takt 303-311), mf (takt 312-314), rubato (takt 303-311)
- * Bachauer: omfattende brug af forte-pedalen (takt 303-311), mf (takt 312-314), kun rubato i takt 304, ritardando (takt 311)
- * Backhaus: omfattende brug af forte-pedalen (takt 303-311), mf (takt 312-314), kun rubato i takt 304, ritardando (takt 311)
- * Gvetadze: moderat brug af forte-pedalen (takt 303-311), mf (takt 312-314), rubato (takt 303-311), streng overholdelse af sekstendedelspauser (takt 312-314)
- * Rubinstein: moderat brug af forte-pedalen (takt 303-314), kun rubato i takt 309-310
- * Wang: moderat brug af forte-pedalen (takt 303-311), mf (takt 312-314), rubato (takt 303-311),
- * Zimerman: fff (takt 303-311), forte (takt 312-314), rubato (takt 303-311)

2. sats, takt 54-66:

- * Arrau: mp i forte-afsnittet (takt 61-66), staccato (takt 61-66)

- * Bachauer: mp i forte-afsnittet (takt 61-66)
- * Backhaus: mf i forte-afsnittet (takt 61-66)
- * Gvetadze: mp i forte-afsnittet (takt 61-66), rubato (takt 61-66)
- * Rubinstein: mf i forte-afsnittet (takt 61-66), rubato (takt 63-66)
- * Wang: pp (takt 57-59), mp i forte-afsnittet (takt 61-66), rubato (takt 61-66)
- * Zimerman: pp i mp-afsnittet (takt 54-60), mp i forte-afsnittet (takt 61-66), rubato (takt 59-66)

2. sats. takt 215-231:

- * Arrau: intet bemærkelsesværdigt
- * Bachauer: mp (takt 215-231)
- * Backhaus: mf (takt 215-223), mp (takt 224-231)
- * Gvetadze: mp (takt 215-231), rubato (takt 215-223), ritardando (takt 229-231)
- * Rubinstein: mp (takt 215-231)
- * Wang: intet bemærkelsesværdigt
- * Zimerman: intet bemærkelsesværdigt

2. sats. takt 240-255:

- * Arrau: mf, rubato (takt 240-255)
- * Bachauer: mf, ingen rubato
- * Backhaus: mf, ingen rubato
- * Gvetadze: mf, rubato (takt 240-255)
- * Rubinstein: mf, ingen rubato
- * Wang: mf, rubato (takt 240-255)
- * Zimerman: rubato (takt 240-255)

3. sats. takt 25-35:

- * Arrau: rubato (takt 25-35) - mest rubato i takt 25-30
- * Bachauer: rubato (takt 25-30)
- * Backhaus: rubato (takt 25-35) - mest rubato i takt 25-30
- * Gvetadze: rubato (takt 25-35) - mest rubato i takt 25-30
- * Rubinstein: rubato (takt 25-35) - mest rubato i takt 25-30
- * Wang: rubato (takt 25-35), pp i takt 29
- * Zimerman: rubato (takt 25-35), subito piano i takt 27

4. sats. takt 211-229:

- * Arrau: ritardando (takt 224-227), crescendo (takt 227-229)
- * Bachauer: ritardando (takt 218), in tempo (takt 219)
- * Backhaus: ritardando (takt 224-227)
- * Gvetadze: ritardando (takt 224-227), crescendo (takt 227-229)
- * Rubinstein: intet bemærkelsesværdigt
- * Wang: rubato (takt 211-215), ritardando (takt 224-227), crescendo (takt 227-229)
- * Zimerman: rubato (takt 211-227)

4. sats, takt 377-387:

- * Arrau: sforzandi (takt 377-383)
- * Bachauer: udeladelse af partiturets sforzandi (takt 384ff.)
- * Backhaus: intet bemærkelsesværdigt
- * Gvetadze: sforzandi (takt 377-383)
- * Rubinstein: udeladelse af partiturets sforzandi (takt 384ff.)
- * Wang: rubato (takt 377-383)
- * Zimerman: ritardando (takt 383), in tempo (takt 384)

Afgørelse

Om stilen i Brahms' 2. klaverkoncert skriver Karl Geiringer bl.a. (cfr. Karl Geiringer, op.cit., side 274):

"Der Gesamtcharakter der Komposition zeigt eine gewisse - sonst bei Brahms nicht eben häufige - Freizügigkeit. In der Stimmung läßt sich von der tragischen Dämonie des ersten Konzertes nichts mehr verspüren. Das Werk ist von einer wunderbar ausgeglichenen, man möchte sagen, hellenischen Heiterkeit erfüllt".

Denne helleniske Heiterkeit kommer klart til udtryk i 4. sats, der er domineret af en munter godmodighed. Selvom koncerten momentvis anslår en sørgmodig tone - især i de første tre satser - er Brahms' 2. klaverkoncert ikke karakteriseret af en tragisk dæmoni.

Zimerman adskiller sig imidlertid fra de øvrige klaversolister i 3. runde bl.a. derved, at han fortolker Brahms' 2. klaverkoncert i lyset af den tragiske dæmoni, som dominerer i Brahms' 1. klaverkoncert. Zimerman benytter i 1. sats, 2. sats og 4. sats således væsentligt større dynamiske udsving, flere sforzandi og flere crescendo end de øvrige klaversolister i 3. runde. Endskønt Zimermans fortolkning af Brahms' 2. klaverkoncert ikke kan siges at være uantagelig, al den stund stilen i Zimermans opførelse trods alt har sin proveniens i Brahms' egne værker, finder dommerpanelet dog, at Zimermans værkfortolkning samlet set er mindre overbevisende end værkfortolkningerne hos de øvrige klaversolister i 3. runde.

Hvad angår spillestil og fortolkning af værket som helhed hos de tre øvrige klaversolister i 3. runde, er forskellene så subtile, at det ikke er muligt at basere en rangordning herpå. Derfor vil dommerpanelet i det følgende gribe tilbage til resultaterne fra 2. runde (cfr. afsnittet "Noter" supra).

Opførelserne, der bedømtes i 2. runde, har flg. alder:

- Arrau: 1962
- Bachauer: 1962
- Backhaus: 1967
- Gvetadze: 2011 (eller 2010?)
- Rubinstein: 1952
- Wang: 2018
- Zimerman: 1985

Resultaterne fra 2. runde viser, at Arrau udmærker sig med en selvstændig fortolkning eller en selvstændig videreudvikling af en allerede eksisterende fortolkning i 7 cadenzaer set i forhold til sine forgængere (Rubinstein, evt. Bachauer), at Gvetadze udmærker sig i 6 cadenzaer set i forhold til sine forgængere (Rubinstein, Bachauer, Arrau, Backhaus, Zimerman) og at Wang udmærker sig i 7 cadenzaer set i forhold til sine forgængere (Rubinstein, Bachauer, Arrau, Backhaus, Zimerman, Gvetadze). Eftersom Arrau og Wang udmærker sig i lige mange cadenzaer, men Arrau kun har 1 eller 2 forgængere, medens Wang har 6 forgængere, finder dommerpanelet, at Wang samlet set har klaret sig en anelse bedre end Arrau.

På denne baggrund går førstepladsen til Yuja Wang (Münchener Philharmoniker, dir. Valery Gergiev), andenpladsen går til Claudio Arrau (Philharmonia Orchestra, dir. Carlo Maria Giulini) og tredjepladsen går til Nino Gvetadze (Brussels Philharmonic Orchestra, dir. Michel Tabachnik).